

Novi šolski in učni red.

Pri „Zavezini“ skupščini v Šoštanju poročal tovariš Janko Likar.

S prihodnjim šolskim letom stopi v veljavo novi šolski in učni red. Radovedni smo ga pričakovali in izpraševali smo se, kaj nam neki prinese. Šolski in učni red ima odredbe in določbe, ki segajo globoko v ustroj šolstva, ki pa tudi tangirajo naše dolžnosti in pravice, naše delovanje — naše življenje. Važen je tedaj novi šolski in učni red ne samo za napredek šolstva, ampak tudi za naše razmere. Iz tega vzroka sem se namenil danes govoriti o njem ter ga preresetati vsestransko.

I. Šolski in učni red vobče.

Nobeno človeško delo ni popolno; tako ima tudi novi šolski in učni red svojo solnčno in senčno stran. Kardinalna njegova napaka pa je, da je pustil ves ustroj našega šolstva na stari, že prav zastareli podlagi, ki je in bo — po mojem mnenju — ovrhala pravi njegov razvoj. V dno duše me je zamrzilo, ko sem čital paragraf 131, ki pravi med drugim: „Die Lehrer haben den Lehrplan genau zu befolgen, vom Stundenplan nicht abzuweichen und die einzelnen Unterrichtsstunden nicht anders als zur Erfüllung der jeweiligen Lehraufgabe zu verwenden“. To se pravi z drugimi besedami: Ne smeš govoriti o megli takrat, kadar je zunaj megla — ne, ampak, recimo, popoldne od 3.—4., ko megle ni, zato ker je tako napisano na urniku; ne smeš govoriti o vetru takrat, ko se zunaj pripogibajo drevesa pred njim, ne smeš govoriti o nevihti takrat, ko napravlja s svojo vehemenco največji vtisk na učence — ne, ampak dva, tri dni kasneje zato, ker urnik tako govori; ne smeš peti takrat, ko si ti in ves tvoj razred razporejen za petje, ne, ampak v soboto popoldne morda — zadnjo uro, zato, ker ti urnik tako veleva. O, ta urnik je mogočen gospod! Njemu se mora klanjati vse avstrijsko učiteljstvo, on ima popolnoma v suženstvu duha učiteljev; tvoje prepričanje, tvoja razsodnost, tvoja najboljša volja, tvoja individualnost ne pride v poštev, ti se moraš ravnati tako, kakor zahteva ta na steni viseča mrtva stvar! Take „maršrute“ se lahko daje vojakom, na ta način se lahko predpisuje strojevodjem, da dojdejo pravočasno na določeni kraj, tam je to na mestu; mi pa nismo strojevodje, mi smo voditelji živih, mislečih, bolj ali manj inteligentnih bitij, mi smo vzgojitelji in učitelji; pouk pa in vzgoja je umetnost, in nobena umetnost se ne da vkleniti v okove brezmiselne šablone. Učimo se, gospoda, od naravnih odgojiteljev, oziroma odgojiteljic pravega postopanja, oglejmo si, kako poučujejo matere svojo decu. Velika večina naših mater ni pedagoško izobrazena, one ne vedo pedagoških pravil, logike se niso učile, o psihologiji nimajo pojma, a vendar postopajo instiktivno pravilno: one govore o dežju, kadar dežuje, o vodi, kadar so pri nji, o zvezdah, kadar svetijo na nebu, o solncu takrat, kadar sije, o cveticah takrat, kadar se izprehajajo z detetom po pisani livadi. In uspehi? — Psihologi trdijo, da se dete predšolsko dobo razmeroma več nauči, kakor vse kasneje življenje. Učimo se torej od njih in posnemajmo jih!

Zadnji odstavek prej omenjenega paragrafa pravi: „Wenn keine außergewöhnlichen Verhältnisse vorliegen, ist jeder Lehrer für die Erreichung des vorgeschriebenen Lehrziels verantwortlich“. Dobro! Če sem odgovoren za uspeh, potem me pustite, da postopam po svoji volji. Kaj vas to briga, ali sem poučeval zemljepisje ali pa prirodoznanstvo v torek ali pa v petek, moji učenci znajo predpisano tvarino; kaj to koga briga, če sem pel vsako soboto popoldne zadnjo uro ali pa morda štirikrat na teden po

četrt ure — moji otroci znajo peti in lepo peti — to je dovolj. — Rišem naj, kadar se mi zdi pripraven čas zato — tu pa so risbe, ki kažejo o lepem uspehu — in uspeh je glavna stvar. Tako prostost naj bi imel vsak učitelj pri pouku, potem se bi lahko razvijala umetnost, ki jo gojimo, potem bi se v najlepši luči pokazala učiteljeva pridnost in spretnost. Preverjen sem — seveda — da bo še mnogo vode pretекlo, preden se rodi mesija, ki postavi pouk na to prosto podlago, preverjen sem pa tudi, da pride prej ali slej do tega. Malo se svetli tudi že v novem šolskem in učnem redu!

4. odstavek paragrafa 8. pravi: Eine bestimmte Lehrmethode wird für keinen Lehrgegenstand vorgeschrieben. To smo tudi dosedaj že imeli in dobro je, da se je to iznova pribilo. Dalje pravi § 14.: An der Volksschule sind die Jugendspiele eifrig zu pflegen und alle nützlichen körperlichen Übungen, wie das Schwimmen, Eislaufen u. dgl. angelegentlichst zu fördern — razen tega govori zadnji odstavek § 76.: Sooft es die Verhältnisse erlauben, sind mit den Schulkindern belehrende, den Unterrichtszweck fördernde Ausflüge zu veranstalten.

Ta določba je s 136. § v nasprotstvu in v tej zadevi ni novi šolski in učni red konsekventen — mimogrede bodi povedano, da je še več takih protislovij v njem — vendar je ta odstavek važen, ker vsaj deloma izpodbija veljavo urnika. Od nas se vendar ne more zahtevati, da bi po šolskem času delali tudi še izlete, da bi vodili mladino k otroškim igram, ali pa da bi jih plavali učili. Med šolskim časom pa tudi ne gre, ker kaj takega „gospod urnik“ ne dovoljuje! In vendar se bo moral porabiti zato pač šolski čas; kako pa se bo stvar uredila, o tem premišljevatni ni naša naloga, to imajo urediti naše deželne šolske oblasti; vendar je pa moje osebno mnenje, da bi se za otroške igre, plavanje in drsanje porabile telovadne ure, za izlete pa ure, ki so predpisane za zemljepisje in zgodovino in pa za prirodoznanstvo.

Toliko naj omenim o novem šolskem in učnem redu vobče, sedaj naj pridejo na vrsto še nekatere podrobnosti. Prav natančno obdelati vsega šolskega in učnega reda skoro ni mogoče, ker je preobsežen. Razdeljen je namreč na štiri poglavja, in sicer govori I. poglavje o občni ljudski šoli, II. poglavje o meščanski šoli, III. poglavje o privatnem pouku in IV. poglavje o oskrbi otrok.

Za nas je najvažnejše prvo poglavje, zato se bomo tudi bavili specialno z njim.

Oglejmo si najprvo predmete ljudske šole!

II. Predmeti.

Predmeti ostanejo tisti kakor do sedaj, neobligaten pouk pa se lahko uvede „noch in einer andern Landessprache“ in pa v goslih.

Prva odredba je nekako temna. Pri nas se že sedaj poučuje „in der zweiten Landessprache“, drugega deželnega jezika na Kranjskem in Štajerskem ni; kvečjemu če pridejo tu v poštev obmejni jeziki, kakor n. pr. na Štajerskem hrvaško ali ogrsko, na Kranjskem pa laško. Vendar se mi zdi, da se pri nas šolske oblasti ne bodo posebno ogrevale za te jezike; pač pa znajo ta § uporabiti zato, da bodo nemščino bolj širile po naših šolah. Pri nas se na enorazrednicah in dvorazrednicah do sedaj nemščina ni poučevala, na podlagi tega § pa znajo vsiliti tudi v take šole „noch eine andere Landessprache“. Tu bo treba našim krajnim šolskim svetom biti malo opreznim, da ne bo trpela materinščina in pa drugi predmeti zaradi usiljene tujke.

Pouk v goslih je važen, zato naj bi se uvedel vsaj po mestih in v večjih trgih, da bi se tudi pri nas razvila godba polagoma tako, kakor je razvita na Češkem; samo to bi bilo še dobro, da bi tudi pri nas — kakor na Češkem — vsak otrok gosli že s sabo na svet prinesel.

Razen teh dveh predmetov obrača novi šolski in učni red nekoliko pozornosti tudi kmetijskemu pouku, vendar vse v premali meri. § 13. namreč govori: Bei jeder Volksschule, hauptsächlich auf dem Lande ist nach Tüchtigkeit ein Schulgarten und ein landwirtschaftliches Versuchsfeld anzulegen und zweckmäßig einzurichten. Die Pflege des Schulgartens und die Bewirtschaftung des Versuchsfeldes kommt in der Regel dem Leiter der Schule zu, kann aber mit Bewilligung der Bezirksschulbehörde auch einem andern Lehrer übertragen werden.

Zu den Arbeiten im Schulgarten können die Kinder der obersten drei Altersstufen herangezogen werden; die Knaben sind dann hauptsächlich in der Obstbaumschule, die Mädchen bei der Blumenzucht und in der Gemüseabteilung zu beschäftigen, am zweckmäßigsten gruppenweise im Anschluß an die übrige Unterrichtszeit, jedes Kind womöglich eine Stunde wöchentlich.

Die näheren Bestimmungen trifft die Landesschulbehörde, der es auch überlassen bleibt, im Einvernehmen mit den Schulerhaltern besondere Vorschriften über die Verwendung der Erträge der Schulgärten und der Versuchsfelder und über die Entlohnung der Leiter derselben zu erlassen.

To je vse, kar pravi novi šolski in učni red o kmetijskem pouku. Ker je pa ta posebno na kmetih velike važnosti, je sedaj naloga deželne šolske oblasti, da uredi na podlagi tega paragrafa kmetijski pouk na ljudski šoli.

Za ženska ročna dela je važen drugi odstavek § 7., ki se glasi: „Beim Unterricht in den weiblichen Handarbeiten ist daran festzuhalten, daß eine Lehrerin regelmäßig nicht mehr als 40 Mädchen gleichzeitig in einer Gruppe unterrichten darf.“ Ta paragraf že sam na sebi ni veliko vreden, ker se mi zdi število 40 za skupen pouk v ženskih ročnih delih že itak preveliko. V eni uri 40 tim učenkam kazati, pregledovati, popravljati in parati delo, je — po mojem mnenju — preveč, in vrhu tega ima paragraf še besedico „regelmäßig“, kar se kaj rado tako izvršuje, da je „regelmäßig“ to, kar bi ne smelo biti „regelmäßig“. Tovariš Šega je pri svojem predavanju o ravno tem predmetu v Radovljici omenil, da bi bilo dobro, da se nastavi posebno nadzornico za ženska ročna dela. Za svojo osebo nimam nič proti temu, vendar pa mislim, da tega ni treba, — čeravno je res, da se naši nadzorniki ne razumejo na ženska ročna dela — in sicer zato ne, ker so prvič naše gospodične tovarišice same dovolj vestne in pridne, da store v tem predmetu, kolikor se sploh storiti da, in drugič, ker imajo že tako krajnega, okrajnega in deželnega šolskega nadzornika. Ti, mislim, zadostujejo, še nadzornica povrh — bi bilo le malo odveč. Zadnji odstavek § 7. se glasi: Die Landesschulbehörde regelt auch die Einsetzung und den Wirkungskreis des zur Förderung des Handarbeitsunterrichtes etwa berufenen Frauen-Komitees. — Ker smo mi učitelji lajki v tem predmetu, bi bilo pač dobro, da bi gospe in gospodične tovarišice same povedale svoje mnenje, ali in v koliko bi bili taki komiteji dam potrebni in koristni in v koliko bi smeli posegati v pouk v ženskih ročnih delih in kak vpliv naj bi imeli na razvoj tega predmeta.

Med ljudskošolske predmete sodi tudi verouk in v zvezi s tem so verske vaje. V tej zadevi je novi šolski in učni red

nejasen. Suče se le v okviru državnega šolskega zakona, ki veli, da ima cerkvena oblast določati verske vaje, vendar jih mora naznaniti pravočasno okrajnemu šol. svetu, „damit eine ordnungsmäßige Verhandlung darüber bei der Bezirksschulbehörde stattfinden kann“. S tem je dobil okrajni šolski svet pravico, da obravnava o verskih vajah in — logično mišljeno — da sme tudi zavrniti take vaje, ki bi morda ne bile umestne. Zato upam, da se nam ni bati, da bi nas silili nadzorovati otroke pri nedeljskih mašah, kakor se je to že poizkušalo uvesti tuintam. Taka uvedba bi bila atentat na učiteljevo prostost. Nedeljski počitek se je pripoznal in zakonitim potom tudi povsod uvedel; vsak stan ima pravico do njega — zakaj bi ga učitelj ne imel? Nedeljski počitek pa ni, ako mora učitelj tudi ob nedeljah med mašo svojo pazljivost obračati na šolsko deo in jo tam devati v red, jo opominjati itd. Učitelju se bi s tem kratila prostost, ker bi bil potem primoran iti k maši le v domačo cerkev, če bi tudi tuintam morda vendar rajši šel v kak sosedni kraj. So med nami tudi učitelji in učiteljice, ki hodijo iz dušne potrebe k maši in hočejo z zbranim duhom zadoščati verskim dolžnostim. V zgoraj omenjenem slučaju bi bilo to nemogoče, ker človek ne more biti zbranega duha, ako se mora jeziti nad nemirnimi otroki. Če pa hočejo imeti nadzorstvo, naj tam, kjer je več duhovnikov, prevzame to nalogo katehet, ki je vsekako prej dolžan izvrševati ta posel, kakor pa učitelj. Moje mnenje pa je, da je to nadzorovanje sveta dolžnost edino le — staršev! Starši naj vedejo svoje otroke s seboj v cerkev in naj jih sami nadzorujejo! Drugim verskim vajam, ki so umestne in potrebne, se pa pameten in razsoden učitelj ne bo upiral. (Konec.)

Prva občina skupščina učiteljstva v Bosni in Hercegovini.*)

Učiteljsko društvo mesta Sarajeva ima za predsednika vrlega pedagoga in strokovnega pisatelja Ljudevika Dvornikoviča. Ta je sprožil idejo, naj bi se vse učiteljstvo Bosne in Hercegovine zbralo na skupen shod. Ta se je vršil dne 6., 7., 8. in 9. malega srpana t. l.

Došlo je iste dni čez 200 učiteljev in učiteljic iz vseh delov imenovanih dežel v Sarajevo, da premotrivajo svoje stanovske interese. Zborovali so v mestni zbornici.

Dne 6. mal. srpana popoldan se je vršila predskupščina v telovadnici višje dekliške šole, pri kateri so sklenili vzpored in so se dogovorili o drugih posameznostih, tikajočih se glavne skupščine.

Na večer so v društvenem domu priredili prijateljski sestanek, pri katerem so bili navzoči tudi vladni svetnik g. Ljuboja Dlistuš, delegati „Saveza“ v Zagrebu in madjarske učiteljske organizacije v Budimpešti. Peli so in si napivali.

Dne 7. mal. srpana ob 1/2 9. uri dopoldne se je pričelo skupščinsko delo. Razprave je vodil kot predsednik Salih ef Aličehić, učitelj v Sarajevu, podpredsednika sta bila David Višnjčić in Ivan Hečimović.

V svojem nagovoru je predsednik priporočal učiteljstvu slogo, za zborovanje pa paznost, red pri razpravah in strpnost zlasti v verskem oziru, da se omeji medsebojna mržnja, ki vlada v narodu treh ver.

Delegat ogrske zaveze, budimpeški učitelj Dragotin Székely je pozdravil skupščino začetkom madjarsko, a je nadaljeval hrvaško. Pravi, da sta delegate dovedla ljubezen in odkrito srce med tovariše čez Savo. Želi skupščini uspešno delo in delu uspeh.

*) Zaradi pomanjkanja prostora zakasnelo.

Pouk v goslih je važen, zato naj bi se uvedel vsaj po mestih in v večjih trgih, da bi se tudi pri nas razvila godba polagoma tako, kakor je razvita na Češkem; samo to bi bilo še dobro, da bi tudi pri nas — kakor na Češkem — vsak otrok gosli že s sabo na svet prinesel.

Razen teh dveh predmetov obrača novi šolski in učni red nekoliko pozornosti tudi kmetijskemu pouku, vendar vse v premali meri. § 13. namreč govori: Bei jeder Volksschule, hauptsächlich auf dem Lande ist nach Tüchtigkeit ein Schulgarten und ein landwirtschaftliches Versuchsfeld anzulegen und zweckmäßig einzurichten. Die Pflege des Schulgartens und die Bewirtschaftung des Versuchsfeldes kommt in der Regel dem Leiter der Schule zu, kann aber mit Bewilligung der Bezirksschulbehörde auch einem andern Lehrer übertragen werden.

Zu den Arbeiten im Schulgarten können die Kinder der obersten drei Altersstufen herangezogen werden; die Knaben sind dann hauptsächlich in der Obstbaumschule, die Mädchen bei der Blumenzucht und in der Gemüseabteilung zu beschäftigen, am zweckmäßigsten gruppenweise im Anschluß an die übrige Unterrichtszeit, jedes Kind womöglich eine Stunde wöchentlich.

Die näheren Bestimmungen trifft die Landesschulbehörde, der es auch überlassen bleibt, im Einvernehmen mit den Schulerhaltern besondere Vorschriften über die Verwendung der Erträge der Schulgärten und der Versuchsfelder und über die Entlohnung der Leiter derselben zu erlassen.

To je vse, kar pravi novi šolski in učni red o kmetijskem pouku. Ker je pa ta posebno na kmetih velike važnosti, je sedaj naloga deželne šolske oblasti, da uredi na podlagi tega paragrafa kmetijski pouk na ljudski šoli.

Za ženska ročna dela je važen drugi odstavek § 7., ki se glasi: „Beim Unterricht in den weiblichen Handarbeiten ist daran festzuhalten, daß eine Lehrerin regelmäßig nicht mehr als 40 Mädchen gleichzeitig in einer Gruppe unterrichten darf.“ Ta paragraf že sam na sebi ni veliko vreden, ker se mi zdi število 40 za skupen pouk v ženskih ročnih delih že itak preveliko. V eni uri 40 tim učenkam kazati, pregledovati, popravljati in parati delo, je — po mojem mnenju — preveč, in vrhu tega ima paragraf še besedico „regelmäßig“, kar se kaj rado tako izvršuje, da je „regelmäßig“ to, kar bi ne smelo biti „regelmäßig“. Tovariš Šega je pri svojem predavanju o ravno tem predmetu v Radovljici omenil, da bi bilo dobro, da se nastavi posebno nadzornico za ženska ročna dela. Za svojo osebo nimam nič proti temu, vendar pa mislim, da tega ni treba, — čeravno je res, da se naši nadzorniki ne razumejo na ženska ročna dela — in sicer zato ne, ker so prvič naše gospodične tovarišice same dovolj vestne in pridne, da store v tem predmetu, kolikor se sploh storiti da, in drugič, ker imajo že tako krajnega, okrajnega in deželnega šolskega nadzornika. Ti, mislim, zadostujejo, še nadzornica povrh — bi bilo le malo odveč. Zadnji odstavek § 7. se glasi: Die Landesschulbehörde regelt auch die Einsetzung und den Wirkungskreis des zur Förderung des Handarbeitsunterrichtes etwa berufenen Frauen-Komitees. — Ker smo mi učitelji lajki v tem predmetu, bi bilo pač dobro, da bi gospe in gospodične tovarišice same povedale svoje mnenje, ali in v koliko bi bili taki komiteji dam potrebni in koristni in v koliko bi smeli posegati v pouk v ženskih ročnih delih in kak vpliv naj bi imeli na razvoj tega predmeta.

Med ljudskošolske predmete sodi tudi verouk in v zvezi s tem so verske vaje. V tej zadevi je novi šolski in učni red

nejasen. Suče se le v okviru državnega šolskega zakona, ki veli, da ima cerkvena oblast določati verske vaje, vendar jih mora naznaniti pravočasno okrajnemu šol. svetu, „damit eine ordnungsmäßige Verhandlung darüber bei der Bezirksschulbehörde stattfinden kann“. S tem je dobil okrajni šolski svet pravico, da obravnava o verskih vajah in — logično mišljeno — da sme tudi zavrniti take vaje, ki bi morda ne bile umestne. Zato upam, da se nam ni bati, da bi nas silili nadzorovati otroke pri nedeljskih mašah, kakor se je to že poizkušalo uvesti tuintam. Taka uvedba bi bila atentat na učiteljevo prostost. Nedeljski počitek se je pripoznal in zakonitim potom tudi povsod uvedel; vsak stan ima pravico do njega — zakaj bi ga učitelj ne imel? Nedeljski počitek pa ni, ako mora učitelj tudi ob nedeljah med mašo svojo pazljivost obračati na šolsko dečo in jo tam devati v red, jo opominjati itd. Učitelju se bi s tem kratila prostost, ker bi bil potem primoran iti k maši le v domačo cerkev, če bi tudi tuintam morda vendar rajši šel v kak sosedni kraj. So med nami tudi učitelji in učiteljice, ki hodijo iz dušne potrebe k maši in hočejo z zbranim duhom zadoščati verskim dolžnostim. V zgoraj omenjenem slučaju bi bilo to nemogoče, ker človek ne more biti zbranega duha, ako se mora jeziti nad nemirnimi otroki. Če pa hočejo imeti nadzorstvo, naj tam, kjer je več duhovnikov, prevzame to nalogo katehet, ki je vsekako prej dolžan izvrševati ta posel, kakor pa učitelj. Moje mnenje pa je, da je to nadzorovanje sveta dolžnost edino le — staršev! Starši naj vedejo svoje otroke s seboj v cerkev in naj jih sami nadzorujejo! Drugim verskim vajam, ki so umestne in potrebne, se pa pameten in razsoden učitelj ne bo upiral. (Konec.)

Prva občina skupščina učiteljstva v Bosni in Hercegovini.*)

Učiteljsko društvo mesta Sarajeva ima za predsednika vrlega pedagoga in strokovnega pisatelja Ljudevika Dvornikoviča. Ta je sprožil idejo, naj bi se vse učiteljstvo Bosne in Hercegovine zbralo na skupen shod. Ta se je vršil dne 6., 7., 8. in 9. malega srpana t. l.

Došlo je iste dni čez 200 učiteljev in učiteljic iz vseh delov imenovanih dežel v Sarajevo, da premotrivajo svoje stanovske interese. Zborovali so v mestni zbornici.

Dne 6. mal. srpana popoldan se je vršila predskupščina v telovadnici višje dekliške šole, pri kateri so sklenili vzpored in so se dogovorili o drugih posameznostih, tikajočih se glavne skupščine.

Na večer so v društvenem domu priredili prijateljski sestanek, pri katerem so bili navzoči tudi vladni svetnik g. Ljuboja Dlistuš, delegati „Saveza“ v Zagrebu in madjarske učiteljske organizacije v Budimpešti. Peli so in si napivali.

Dne 7. mal. srpana ob 1/2 9. uri dopoldne se je pričelo skupščinsko delo. Razprave je vodil kot predsednik Salih ef Aličehić, učitelj v Sarajevu, podpredsednika sta bila David Višnjčić in Ivan Hečimović.

V svojem nagovoru je predsednik priporočal učiteljstvu slogo, za zborovanje pa paznost, red pri razpravah in strpnost zlasti v verskem oziru, da se omeji medsebojna mržnja, ki vlada v narodu treh ver.

Delegat ogrske zaveze, budimpeški učitelj Dragotin Székely je pozdravil skupščino začetkom madjarsko, a je nadaljeval hrvaško. Pravi, da sta delegate dovedla ljubezen in odkrito srce med tovariše čez Savo. Želi skupščini uspešno delo in delu uspeh.

*) Zaradi pomanjkanja prostora zakasnelo.

Delegat hrvaške zveze, zagrebški učitelj Josip Granec, je pozdravljal brate ter izjavil radost učiteljstva Hrvaške in Slavonije nad 1. učiteljsko skupščino v Bosni.

Ravnatelj sarajevskega učiteljskega Bujher je pozdravil skupščinarje kot svoje duševne otroke, kot sinove, ker so tekom 24 let vsi učitelji, razen priseljenih, bili njegovi gojenci.

Nato je predsednik predlagal, naj se po skupnem ministru Burianu pošlje brzozavni pozdrav cesarju, kar se je sprejelo z burnim odobravanjem. Sprejelo se je tudi, poslati Burianu in načelniku deželne vlade feldejcmajstru Alboriju pozdrave, nadalje, da se pošlje deputacija deželni vladi ter da se civilnemu poglavarju Benku zahvali, za obdržavanje skupščine brez kontrole.

Prečitali so se na to v velikem številu došli brzozavi.

Sarajevski učitelj David Višnjic je razpravljal o ureditvi učiteljskih plač. Očrtal je stanje učiteljstva obširno in temeljito. Skupščina je njegov referat spremljala s ploskanjem in s živiockli.

Njegov predlog je skupščina soglasno sprejela.

Predlagal je, da se učitelji uvrsté v IX., X. in XI. red s početno plačo 1600 K in da se postopa sledeče:

IX. razred			X. razred			XI. razred			
3	2	1	3	2	1	3	—	—	
1600	1800	2000	2200	2400	2600	2800	—	—	
2 leti		3 leta							
5 let		5 let		5 let		5 let		5 let	

Pokojnina se po dovršenih 30 letih določi s 3000 K. Za učiteljske vdove in sirote se zahteva pokojnina po petih letih službovanja po predpisih za državne uradnike.

Skupščina je sklenila, da se v tem smislu nese peticija skupnemu ministru Burianu, po potrebi tudi k cesarju. Izbral se je peticijonalni odbor, ki ima takoj drugi dan peticijo predložiti skupščini v razpravo. Popoldan so razpravljali o načrtu učne snovi; to se je nadaljevalo drugi dan, dne 8. m. srpana.

Peticijonalni odbor je predložil omenjeno peticijo; predsednik jo je postavil nato na vzpored in je bila sprejeta. Skupščinarji so jo takoj pričeli podpisavati ter so se odbrali trije učitelji, ki pod vodstvom Salih ef Aličehića gredo na Dunaj v skupno ministrstvo ter pred cesarja. Deputaciji je votiran strošek 600 K, katero vsoto zložijo učitelji.

Nato se je začela razprava o osnutku „Saveza učiteljskih društava narodnih osnovnih škola u Bosni i Hercegovini“. Prišlo pa je do načelnih nasprotovanj, katera je bilo rešiti z obravnavanjem posameznih §§.

Delegati učiteljskih društev so osnovali pravila v tem smislu, da bi imeli v zavezi odločilni glas samo učitelji osnovnih šol, a vsi drugi (višji, trgovski itd.) samo posvetovalni glas. Drugi so zahtevali, da je v zavezo sprejeto učiteljstvo vseh kategorij z enakimi pravicami. Ker je vsaka stranka imela primerno število pristašev, je bila borba ljuta in ostra. Predsednik je prekinil zborovanje ter odredil odmor pol ure. Po tem so se nazori toliko ublažili in zbistrali, da se je moglo glasovati ter se je z večino glasov določilo, da morejo stopiti v zavezo učitelji vseh kategorij z enakimi pravicami kakor učiteljstvo osnovnih šol.

Nato je zaključil predsednik zborovanje. Skupščinarji so se odpeljali v kopalnišče Ilidže, kjer je bil ob 1½. uri slavnosten banket. Po banketu so šli do vreleca Bosne, kjer se je učiteljstvo dalo fotografovati.

Dne 9. mal. srpana so dopoldan izpolnili s podpisavanjem peticije, a popoldne so razpravljali o pravih zaveze. Po dolgi

razpravi so izvolili odbor, na čelu kateremu stoji Salih ef Aličehić. V odboru je 15 učiteljev in tri učiteljice.

Tako se je dovršila prva občna skupščina učiteljstva Bosne in Hercegovine. —ij—

Kdaj neha biti učitelj uradna oseba?

Pri okrožni sodnji v Celju se je vršila dne 12. julija t. l. zanimiva obravnava. Na obtožni klopi je sedel mizar L., obtožen zločina javnega nasilstva po § 81., ki je kaznjivo po § 82. kaz. zak. Dne 1. maja je namreč prišel L. po svojega sina, ki ga je bila učiteljica P. z več drugimi učenci za kazen pridržala v šoli. Ne zmenivši se za prestrašeno učiteljico, je L. odvedel dečka iz sobe. V istem razredu je bila takrat slučajno navzoča tudi učiteljica Sch. Ta je poklicala šolskega voditelja iz pisarne na pomoč. Ko pride nadučitelj v prvo nadstropje, je bil oče s sinom že na hodniku. Nadučitelj prime dečka za roko, rekoč, da ne sme domov, dokler mu učiteljica ne dovoli. Oče pa sune nadučitelja v stran in odvede dečka. Šolsko vodstvo je napravilo uradno ovadbo na okrajno sodnijo, ki je po izvršeni preiskavi odstopila zadevo okrožni sodnji.

Zagovornik obtoženca je trdil, da učiteljica ob istem času ni bila več uradna oseba, ker se je pouk, torej njeno uradno delo, že končalo, še manj pa je bil to nadučitelj, ki pri tem sploh ni imel ničesar iskati. Vsa zadeva se kvalifikuje le kot osebno žaljenje, ki se ne more uvrstiti v § 81. Državni pravdnik je bil na stališču, da je učiteljstvo pravilno postopalo ter da sta bila učiteljica kakor tudi nadučitelj, katerega se je na pomoč poklicalo, v istem času še uradni osebi, ki jih varuje imenovani § 81.; tudi ko bi učitelji ne postopali postavno, ne izgube uradnega značaja ter znači vmešavanje ali preprečenje njih uradnega posla zločin javnega nasilstva. Temu izvajanju se je pridružilo tudi sodišče, ki je prisodilo obtožencu, vpoštevaje olajševalne razloge, šest tednov težke ječe, poostrene z dvakratnim postom na teden.

K temu poročilu pripomnimo, da je šele novi šolski in učni red pripoznal učitelju uradni značaj, ki ga morajo oblasti ščititi. Zaradi tega se je tudi doslej pri sodnijah v enakih slučajih prav različno postopalo.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Na kratko se da stremljenje v novodobnem risanju izraziti z naslednjimi stavki:

1. Naslanjaje se na psihološke študije, temelji risarski pouk v ljudski šoli na risanju po spominu, po nezavestnem naziranju in zavestnem naziranju in postopa na spodnji stopnji skupno z nazornim naukom,

2. se ozira na predmete iz narave in vsakdanjega življenja in zapušča suhoparno geometriško metodo,

3. čuva otroško individualnost,

4. uri roko, oko in spomin in upošteva vse čute,

5. se ozira zlasti na tip, da zbuja čut za raztezanje v prostoru,

6. goji čut za barvo in pestre pojave v naravi.

Sredstva v ta namen so v ljudski šoli:

1. risanje s svinčnikom,

2. prostolahtne vaje z ogljem (v veliki obliki), s svinčnikom in barvnikom,